

VELEŇÁČEK 5

Zpravodaj Kulturně – historického sdružení Malé Veleně, Jedlky a Soutěšky, o.s. Ročník XI. (V. KHS) * 20. května 2012

Noc kostelů – pátek 1. června 2012 od 18 do 23 hodin

Náš kostel Sv. Anny v Jedlce se připojuje k celosvětové akci „Noc kostelů“ a bude otevřen pro všechny návštěvníky, i když ještě probíhají dokončovací práce na jeho opravě. Pro zájemce bude připravena výstavka fotografií o historii kostela, o jeho opravě v minulých letech, doplněná slovním komentářem. V 19 a ve 20 hodin vystoupí pěvecký soubor Bel Canto, vždy s jiným programem. Po jeho vystoupení uslyšíte i několik skladeb na nově opravené varhany. Pokud si i vy přijdete prohlédnout interiér kostela, jistě budete jeho vzhledem příjemně překvapeni.

Kolem 23. hodiny přijede autobus, který se zájemci objíždí všechny otevřené kostely v regionu.

Jak pokračuje oprava potoka

Na opravě potoka se pracuje každý den. V současné době je oprava téměř u konce, dokončují se poslední úpravy terénu. Na březích potoka je vybudovaná nová zeď, v korytu potoka jsou postavené stupně, které jsou zaváženy ohromnými kameny. Tento postup bylo možné zvolit pouze díky mechanizaci, která je při opravě používána. Podle odborníků by takto postavenou regulaci žádná velká voda neměla odnést.

Jak dříve vypadala kuchyně

V minulém Veleňáčku jste si mohli přečíst, že jsme mívali v obci pivovar, šenk, mlýn, hospodu ... A možná vás bude zajímat, jak vypadala taková sládkova kuchyně v bývalém pivovaru u mostu v Malé Veleni koncem 18. a začátkem 19. století (v letech 1750 – 1820). Ze zápisu ve staré německé kronice se dozvídáme :
... Hospodyně dřívějších časů neměla tolik nádobí na vaření, tolik praktického kuchyňského náčiní a malých strojků, jako máme my v naší moderní kuchyni (pozn.: rozumí se kolem roku 1930, kdy je tento zápis do kroniky pořizován). V poličce na nádobí staré selky zaplnily horní přihrádky pestře malovanými kameninovými talíři, které byly používány jen při slavnostních příležitostech nebo o posvícení. Kromě toho stálo v poličce na nádobí několik mís, pekáčů, krajáčů z hlíny, které byly uvnitř polévané. Vedle poličky viselo dřevěné dírkované prkénko, do kterého byly zastrčeny plechové lžíce, naběračky, dřevěné vařečky a kvedlačky zhotovené z koruny jedle (pozn.: v oněch dobách byla v našich lesích i jedle zcela běžným stromem). Potom dřevěná slánka, nádoba na nudle, moučné sítko, několik kuchyňských prkének a nad stolem u stropu připevněná pýchovačka a trdlo na tření máku. Pro mléčné hospodářství byla připravená velká máselnice pro přípravu másla, lis na tvaroh a syřidlo. To byly kuchyňské potřeby. Předkové, zejména pra - prabáby by spráskly ruce, kdyby spatřily naši moderní kuchyni (pozn.: opět připomínám, že zápis se týká roku 1930).

Stará sedláckova kuchyně měla velká, většinou zeleně polévaná kachlová kamna s jedinou troubou a s jedním železným nebo měděným zazděným mēděncem. Lavice u kamen sloužila na ohřívání v zimě. Zdivo pece vyčnívalo ve světnici a bylo využíváno k lenošení a jako místo ke spánku.

(poznámky v závorkách : JD)

)
Z kroniky bývalé školy v Jedlce

Školní kronika, která byla uložena na obecním úřadu, se ztratila. Zůstaly pouze fotografie v soukromém archivu na negativních. Vybírám dvě, jsou pořízeny kolem roku 1955 (?) a připomínají nám školní třídy, kde se slavilo a kde bylo docela bohaté pohoštění. Můžeme se jen domnívat, jestli to byl dětský den, oslava vánoc nebo závěr školního roku. Kdyby si někdo ze starších vzpomněl kdy a co se slavilo, budu velmi rád za předanou informaci. J. Dostál

Kamenolomy v naší obci – doslovný překlad textu z německé Bansetovy kroniky

Již před válkou (jedná se o 1. světovou válku) existovalo v kamenolomu pana Františka Böhma z Jedlky čp. 5 broušení náhrobního kamene. Kvůli válečným událostem, probíhajícím mimo podnik, byl lom v nečinnosti až do roku 1927, kdy si ho pronajal Josef Vít z Waltersdorfu. Velká obnova silnic dala vzniknout dvěma dalším lomům, které jsou od té doby v provozu:

1. Kamenolom Františka Böhma z Jedlky č. 5, nájemníkem Beitlich Hillbauer z České Kamenice. Hornina je čedičový kámen a v sezóně je zaměstnáno 10 mužů. K lomu vede provizorní cesta z okresní cesty u domu čp. 16 v Jedlce (pozn.: Vaněčkovi).

2. Kamenolom Josefa Krombholze z Jedlky č. 4, nájemníkem je i zde Beitlich Hillbauer z České Kamenice. Hornina se skládá ze sloupcovitého čediče a v lomu je trvale zaměstnáno 8 - 10 pracovníků. K tomuto lomu vede voznice z okresní cesty nad domem čp. 37 v Jedlce (pozn.: dům u dnešního lomu).

3. Kamenolom v Soutěsce, vlastníkem August Kriesche, nájemníkem Josef Vít. Těží se zde sloupcovitý čedič. V sezóně je v práci 5 mužů. Lom leží nejbližší okresní cesty, s níž je spojený voznicí, končící u hostince u přívozu (pozn.: bývalý hostinec U Nováků, který stával u silnice na odbočce k mostu přes Ploučnici, kde dříve, než byla postavena lávka, existoval přívoz). V lomech jsou zaměstnáni většinou kvalifikovaní lamači kamene a výrobci dlažby z východních Čech, místní jen zřídka.

Na jaře, 23. 6. 1923 se uvolnil z Dubové hory velký skalní útvar a zřítíl se za hromového hluku do hlubiny, právě když přijížděl polední vlak do Kamenice na zastávku Malá Veleň. (pozn.: Dubová hora je kopec mezi Jedlkou a kamenolomem. Skála se zřítíla v místech, kde ještě před několika lety bývala vidět obnažená skála. Dnes skálu přerůstají stromy a je částečně vidět v zimě .)

V sobotu 31.3. 1934 odpoledne se do Krombholzova kamenolomu zřítíl štěrk a suť ze svahu Dubové hory nad hostincem „Železo“, když zde zrovna končily práce. Nikdo nebyl zraněn. (Pozn.: Jmenovaný hostinec „Železo“ stával kdysi přímo pod lomem, po roce 1945 jeho provoz nebyl obnoven. Postupně zbourán a místo, kde stával, je zasypáno výsypkou z lomu .

Poznámky v závorkách : JD

Nejstarší občané 17. – 18. století

Z kroniky Emila Nedera se dozvídáme, že v 17. a 18. století žili v naší obci lidé, kteří se dožili sta let – v Malé Veleni dva občané 100 let, jeden občan 101 let, v Jedlce dosáhli dva občané věku 102 a 103 let.

Veleňáček, zpravodaj Kulturně – historického sdružení Malé Veleně, Jedlky a Soutěšky, o. s. * www.mala-velen.estranky.cz

e-mail: mala-velen@seznam.cz * Odp. redaktor : Jaroslav Dostál, Malá Veleň 29 * Tel: 607 583 271 * Tisk: Milan Dostál * Členové redakce: M. Hurt , Fr. Stibor * Foto archiv * Povoleno MKČR reg. číslo : E 18183 * Náklad: 50 výtisků * Redakce neodpovídá za obsah podepsaných článků * Neprodejné * Rozesíláme e-mailem * Uzávěrka dalšího čísla je 15. 6. 2012 * **Toto číslo vyšlo 20. května 2012**